

2. PARHAAT PERHOSPAIKAT

Perhosten maailmaan pääsee parhaiten sisälle liikkumalla luonnossa silmät auki. Erilaisissa luonnonympäristöissä eli biotoopeissa havainnoimalla oppii pikkuhiljaa tietämään, minkälaisia perhosia missäkin paikassa esiintyy. Perhostietämys ei olekaan pelkästään lajintuntemusta, vaan myös elinympäristön ja elintapojen tuntemista. Seuraavassa joitakin ehdotuksia niin päivällä kuin muinakin vuorokaudenaikana tapahtuvien perhosretkien kohteeksi.

Niityt ja kedot

Perinteiset niityt ja kedot ovat syntyneet luonnonmukaisen karjantalouden ylläpitämistä luonnonlaitumista. Nykyään ainoastaan pieni osa niistä on enää laidunkäytössä. Monilajisen kasvillisuuden ansiosta näillä biotoopeilla elää rikas perhoslajisto. Maaperän ravinteikkuudesta ja kosteudesta riippuen perhoslajisto vaihtelee, osittain vaihtelevan kasvilajiston mukaan. Hyvällä perhosniityllä kasvaa runsaasti kukkia: kelloja, kuismia, virnoja, suolaheinää, kultapiiskua ja kurjenpolvea. Kuivemmillä kedoilla tyypillisiä kasveja ovat mm. matarat, ketoneilikka, pukinjuuri ja mäkitervakko. Niityt ja kedot ovat erityisen tärkeitä biotooppeja päiväperhosille ja niiden vähenemisen myötä myös useat päiväperhoset ovat harvinaistuneet. Kuitenkin yhä vieläkin löytyy niittyjä ja ketoja, joilta voi löytää vaikkapa ketokultasiiven, niittyvihersiiven tai punamittarin. Niityt ja kedot ovat hyviä perhospaikkoja myös ilta- ja yöpyyntiin.

Pientareet ja muut joutomaat

Teiden pientareet ja erilaiset joutomaat: maankaatopaikat, varastoalueet ja satama-alueet ovat nykyään yhä tärkeämpiä esiintymispaikkoja monille perhosille. Kuten niityt ja kedotkin, joutomaat ovat usein avoimia ja niillä kasvaa runsas kukkalajisto. Siksi ne muistuttavatkin perhoslajistoltaan perinteisiä niittyjä, vaikka kasvilajisto onkin hieman erilainen. Apilat ja virnat ovat erityisen yleisiä pientareilla ja joutomailla. Ne houkuttelevat runsaasti perhosia ympäristöstään ja kauempaakin, esimerkiksi ulkomailta saapuvia vaeltajaperhosia.

Harjut ja sorakuopat

Erityisesti eteläisessä Suomessa elää joukko perhoslajeja, jotka esiintyvät lähes yksinomaan harjuilla ja hiekkakankailla. Koska nämä biotoopit ovat nykyään voimakkaassa metsätalouskäytössä, monet näiden biotooppien lajeista ovat harvinaistuneet ja useat ovat uhanalaisia. Onneksi monin paikoin nämä lajit ovat löytäneet soveltuvia elinpaikkoja sorakuopista, joiden paahteiset etelään suuntautuvat rinteet muistuttavat olosuhteiltaan avoimia harjunrinteitä. Erityisesti näiltä biotoopeilta kannattaa etsiä maayökkösiä (Euxoa-suku) ja useilla vaateliailla harjukasveilla (kangasajuruoho, keltamaite, ym.) eläviä perhosia.

Lehdot

Erilaisista metsätyypeistä lehdoissa on ylivoimaisesti runsain perhoslajisto. Monet lehtojen perhoslajit elävät lehtojen jalopuilla tai muilla lehtojen vaateliailla kasvilajeilla, mm. lehmuksella tai lehtopalsamilla. Vaikkakin osa lajistosta on liikkeellä myös päivisin, lehdot ovat erityisen houkuttelevia paikkoja ilta- ja yöpyyntiin. Suuri osa Etelä-Suomen jäljellä olevista lehdoista on rauhoitettu. Siksi keräily ei ole sallittua niissä ilman paikallisen ympäristökeskuksen lupaa.

Metsät ja metsänreunat

Erilaisista metsätyypeistä lehtomaisissa, valoisissa lehtimetsissä on keskimäärin suurin lajirunsaus, mutta on myös lajeja, jotka esiintyvät yksinomaan havumetsissä. Erityisesti vanhat kuusikot ovat joidenkin lajien elinehto, mm. useat harmoyökköset (Xestia-suku) esiintyvät yksinomaan ikikuusikoissa. Vaikka suurin osa metsien lajistosta on ilta- tai yöaktiivisia, myös jotkut päiväperhoset esiintyvät metsissä. Mustatäplähiipijä, täpläpapurikko ja virnaperhonen lentelevät useimmiten metsissä. Erityisesti metsien pienet aukiot, polkujen ja metsäautoteiden varret sekä metsänreunat ovat hyviä perhospaikkoja.

Suot

Soilla on oma erityinen lajistonsa, joka harvoin esiintyy muissa biotoopeissa. Myös erilaisten suotyyppien välillä lajisto vaihtelee, usein jopa saman suon eri osien välillä. Esimerkiksi päiväperhosista saraikkoniittyperhonen lentää soiden heinikköisissä reunaosissa, rahkahopeatäplä avoimissa keskiosissa ja rämekylmänperhonen mäntyä kasvavilla rämeiköissä. Yleisesti ottaen harvaa puustoa kasvava varpuräme on parhain perhosbiotooppi. Päiväperhoslajiston lisäksi soilta kannattaa etsiä myös yö- ja pikkuperhosia.

Puutarhat ja puistot

Myös puutarhoissa ja puistoissa lentää runsaasti perhosia. Useat puutarhoissa esiintyvistä perhosista elävät lehtipuilla ja muilla perinteisillä puutarhakasveilla "tuholaisina". Puutarhoista ja puistoista tavataan myös runsaasti perhosia, jotka ovat lentäneet sinne kauempaa nauttimaan mettä kukista. Hyviä perhoskukkia ovat mm. syreenit, nauhukset, päivänkakkara, kuusamat, syysasteri ja kaunokit.

Luonnonmukaisissa puutarhoissa ja puistoissa perhoslajisto on nurmikkopihaa monipuolisempi ja joskus se on parhaimmillaan lähellä ketojen ja niittyjen lajirunsausta. Itse ylläpidetyssä puutarhassa on mahdollista suosia erityisen hyviä perhoskasveja, niin toukkien ravintokasveja kuin suosittuja mesikasvejakin.